

**Over 'Het spel van huisje huisje' van Saya Yasmine Amores
door Wim Rutgers**

Met haar eerste aan haar twee zusters opgedragen kwatrijnen 'er is geen boom die wij niet samen beklommen / er is geen lied dat wij niet samen zongen / onze kinderen weten noch kan jāmūn/ noch van spelen in de regen' is het thema van de nieuwe tweetalige bundel van Amores *het spel van huisje en ghar ghar ke khel* gegeven: de herinnering aan een verloren gegaan jeugdig districtleven in Suriname. In feite schrijf ik hier een halve reactie op deze bundel omdat Amores haar gedichten in het Sarnāmi schreef, een taal die ik niet beheers, maar deze gedichten zelf van een Nederlandse vertaling voorzag. Mijn recensie bevat uitsluitend een reactie op de Nederlandse vertaling van de 21 gedichten.

De Surinaamse jeugd blijkt niet terug te roepen, hooguit op te roepen in de vorm van een gedicht. Daarom vertelt de dichteres via de herinnering in strikte zin over zichzelf, wie ze eenmaal was en wie ze nu geworden is. Over een jeugdvriend heet het: 'ik stal mandarijnen en Bijāi werd gestraft/aji en aja en Bijāi zijn allemaal weggedragen/en de vruchtenbomen is uitgedroogd.' Wat een wereld van ervaring gaat er achter zo een korte terzine schuilt! Een ander gedicht over een speelgenoot sluit af met de constatering 'vandaag besef ik / Jin hield van mij.'

Amores vertelt over de spelletjes van haar jeugd, over het huislijk leven in het gezin, over vrienden, het wonen, het eten, het vangen van zoetwatervis en over traditionele gebruiken. Maar het is voorbij, voorgoed voorbij en valt alleen in de herinnering voor de duur van het gedicht te herleven. Samen bouwen de gedichten een sfeer op van het even herleefde verleden, niet om gevoelens te wekken van heimwee of nostalgie die naar dat verleden terug zouden willen gaan. Het verleden is afgesloten. Gedicht XIII gaat over een jamunboom die door Asha en Prem met de naam Schaduw/waar een druppel geur van mijn lichaam was gevallen/ misschien kon ik een vergeten gezicht tussen het gras vinden/ ik heb geen schaduw onder Schaduw gevonden.'

Het verleden wordt ook letterlijk afgebroken als deze jamunboom wordt gebruikt voor houtvuurtjes in de middag, zoals een rode palm door een bulldozer wordt gerooid.

Het spel van huisje huisje is een ingetogen bundel, een demonstratie van de stijlfiguur van het understatement waar gevoelens die in het echte leven van Amores heftig moeten zijn, op onderkoelde nuchtere manier verwoord worden. De gedichten zijn zo kort dat ze nergens de paginagrens overschrijden, er zijn geen hoofdletters en nauwelijks leestekens. Met een uitzondering zijn er evenmin titels maar is er uitsluitend een met Romeinse cijfers aangebrachte nummering. Het woordgebruik is verbluffend eenvoudig en de zinnen met hun prozakaracter waaieren helder en doeltreffend door middel van enjambementen over de verzen uit: 'in de menigte was ik alleen altijd alleen/ onnozele ik, ik rende achter de dagelijks dingen/ en verstond mijn eigen verstand niet // moe van een hele dag spelen slapen de kinderen nu/de gasten hebben gegeten, tevreden gingen ze weg// tussen alleen ben ik alleen'

De titel spreekt van het 'spel' van huisje, maar het zal duidelijk zijn dat hier wel een spel met geformuleerd wordt. Het eerst gedicht is het enige met een titel, namelijk *tijd*: de wind neemt het rumoer mee/ook mijn stem en mij neem zij mee/ kinderen blaast zij groot/ zo gaat het al heel lang / en nog zijn wij er niet aan gewent geraakt'. Het slotgedicht luidt 'de stille nacht regent de aarde dicht/in gedachten wringen oude tijden/ een droom sterft/en vloeit weg met de tranen.'

Bron: Tijdschrift *Oso*, 23 mei 2004